

§ 18.

Predsednik poroti je t. č. predsednik „Zaveze“ ter sklicuje seje, kadar se mu to potrebno zdi ali če to trije člani porote zahtevajo.

§ 19.

Častna priznanja, pohvalna pisma i. dr. podpisujeta t. č. predsednik „Zaveze“ in običajno tisti deželni šolski nadzornik, iz katere krovine je dotični razstavljavec.

Zadnjega sme nadomestovati tudi kak drug član porote.

§ 20.

Ta pravila potrdi, oziroma prenareja upravni odbor „Zaveze“.

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“:

Fr. Luznar s. r.
blagajnik.

L. Jelenc s. r.
predsednik.

D. Česnik s. r.
tajnik.

J. Dimnik s. r.
poročevalec.

Ustavoznanstvo.

(Spisal **Fr. Orožen.**)

L.

Ustavno življenje v Avstriji od leta 1867. do sedanjih dni.

3. Od Taaffejevega ministerstva do sedanjih dni.
(1879—1897).

Grof Badeni je sestavil neparlamentarično ministerstvo, ki nima stalne večine v državnem zboru in hoče biti nad strankami. Grof Badeni je prevzel predsedništvo in je tudi minister za notranje reči, baron Gautsch minister za bogočastje in nauk, grof Gleispach za pravosodje, grof Ledebur za poljedelstvo, Bilinski za denarstvo, baron Glanz za trgovino, podmaršal Guttenberg za železnice in grof Welsersheimb za deželno brambo.

Leta 1896. meseca prosinca je postal prejšnji voditelj ministerstva za bogočastje in nauk Poljak Rittner minister za Galicijo. Državni zbor je sklenil zakon o pokojnini uradnikov, zakon o povišanju uradniških in učiteljskih plač, domovinski zakon in novi volilni zakon, s katerim so uvedli peto volilno skupino. Ta skupina voli 72 poslancev, torej ima poslanska zbornica sedaj 425 poslancev, katere volijo na šest let. Peta volilna skupina voli n. pr. na Kranjskem ip Koroškem po 1 poslanca, na Primorskem 3 in na Štajerskem 4 poslance.

Meseca sušca l. 1897. so se vršile nove volitve za državni zbor in sicer po novem volilnem zakonu. Ministerstvo ima svojo zaslonbo v večini, sestavljeni iz Slovanov in konservativnih Nemcev. Državno-zborska manjšina pa hudo nasprotuje temu ministerstvu. Badenijevo ministerstvo je izdalo za Češko in Moravsko posebne jezikovne naredbe, ki so zelo razburile Nemce. Nemci zahtevajo, da prekličče Badeni izdane jezikovne naredbe, in skušajo z obstrukcijo ovirati uspešno delovanje državnega zbora.

Velike težave dela sedaj tudi obnovitev pogodbe z Ogersko, zlasti pa takozvano kvotno vprašanje. Ogrji nočejo privoliti v zdatno povišanje kvote ali doneskov k skupnim državnim potrebščinam, četudi je Ogerska v zadnjih desetletjih gospodarstveno zelo napredovala. Avstrijska kvotna deputacija zahteva, da bi Ogrji prispevali 42% k skupnim stroškom. Badenijevo ministerstvo skuša Ogrje saj za 36% pridobiti, a Ogrji se tudi temu upirajo in še 33% nočejo privoliti. Posledica temu bode narbrž enoletni provizorij, kakor ga zakon za tak slučaj določuje.

Ker vsled vedno hujše obstrukcije vspešno delovanje poslanske zbornice ni bilo mogoče, obsojal je ministerski predsednik grof Badeni v seji 2. rožnika obstrukcijo iz ozirov na državne in ljudske interese in potem po najvišjem naročilu zaključil 12. zasedanje državnega zbora.

Politične oblasti.

Dežele	Politična deželna oblast	Okrajna glavarstva	Mesta s svojim statutom
Dolenja Avstrija	C. kr. namestništvo na Dunaju	17	3
Gorenja Avstrija	C. kr. namestništvo v Lincu	12	2
Salcburško	C. kr. dež. predsedništvo v Salcburgu	4	1
Tirolsko in Predarelsko	C. kr. namestništvo v Innsbrucku	24	4
Koroško	C. kr. dež. predsedništvo v Celovcu	7	1
Štajersko	C. kr. namestništvo v Gradcu	20	4
Kranjsko	C. kr. dež. predsedništvo v Ljubljani	11	1
Primorsko	C. kr. namestništvo v Trstu	10	3
Dalmacija	C. kr. namestništvo v Zadru	13	—
Češko	C. kr. namestništvo v Pragi	90	2
Moravsko	C. kr. namestništvo v Brnu	31	6
Šlezija	C. kr. dež. predsedništvo v Opavi	7	3
Galicija	C. kr. namestništvo v Lvovu	74	2
Bukovina	C. kr. dež. predsedništvo v Črnovicah	9	1
skupaj		329	33

M.

Ljudsko zastopstvo.

Ljudsko zastopstvo v avstrijskih deželah je trojno: 1. Skupno zastopstvo za vse avstrijske dežele ali državno zastopstvo: državni zbor. 2. Posebno zastopstvo za vsako posamezno deželo ali kronovino ali deželno zastopstvo: deželni zbori in 3. Občinsko in okrajno zastopstvo: občinski zastopi in okrajni zastopi.

1. Državni zbor.

V državnem zboru so zastopane vse avstrijske dežele. Državni zbor sklicuje cesar vsako leto. Zboruje na Dunaju in obsega gosposko zbornico in poslansko zbornico. V področje državnega zbora spadajo vse reči zakonodajalstva, katere obsegajo avstrijske dežele in niso pridržane delegacijama.

Cesar otvarja novovoljeni državni zbor s prestolnim govorom, v katerem razvija vlada svoj program. Državni zbor pa odgovarja na prestolni govor z adreso, v kateri se naslanja na prestolni govor in pritrjuje vladinemu programu ali pa izraža svoje mnenje nasproti posameznim točkam prestolnega govora.

Državni zbor se deli v gosposko zbornico in poslansko zbornico.

Gosposke zbornice člani so: Vsi doletni avstrijski nadvojvode; vsled dedinskega prava doletni glavarji po veleposestvu znamenitih avstrijskih plemenitaških rodovin, katerim je cesar podelil dedinsko državnozbornsko dostojanstvo (takih članov je 68); po cerkvenem dostojanstvu nadškofje (9) in škofje s knežjim dostojanstvom (8).

Poleg teh je še v gosposki zbornici neomejeno število odličnih mož, katere imenuje cesar dosmrtnim članom gosposke zbornice zaradi njih zaslug za državo ali cerkev, vednost ali umetnost. Število članov v gosposki zbornici ni omejeno. Predsednika in podpredsednika imenuje cesar.

Poslanska zbornica šteje po zakonu z dne 2. mal. travna 1873. in po novem volilnem zakonu z leta 1896., s katerim se je uvedla peta volilna skupina, sedaj 425 članov, katere volijo na šest let v posameznih deželah prebivalci, razdeljeni v pet volilnih skupin. Do leta 1873. so pa volili deželni zbori iz svoje sredine poslance v poslansko zbornico. Te petere volilne skupine so: a) veleposestvo, katero voli 85 poslancev; b) mesta in trgi; c) trgovinske in obrtne zbornice (volilci pod b in c volijo skupaj 137 poslancev); d) kmetske občine (131 poslancev) in e) peta volilna skupina, v kateri volijo tudi volilci prvih štirih volilnih skupin in vsi saj 24 let stari državljani brez ozira na davščino.

Prve tri skupine volijo poslance neposredno, kmetske občine pa posredno po volilnih možeh, katere volijo v dotičnih občinah. Peta volilna skupina voli pa različno, v nekaterih krajih neposredno, drugod pa posredno po volilnih možeh. 500 prebivalcev v kmetijskih občinah voli enega volilnega moža. Ti volilni možje se zbero v zato odločenem mestu in volijo državnega poslanca.

V manjših kronovinah ne volijo trgovinske in obrtne zbornice same zase državnega poslanca ampak skupno z mesti. Tako n. pr. voli kranjska trgovinska in obrtna zbornica skupno z glavnim deželnim mestom Ljubljano enega poslanca v poslansko zbornico.

Volilno pravico ima (razven nekaterih po zakonu določenih izjem) vsak moški samosvoj avstrijski državljani, kateri je dovršil 24. leto in ima volilno pravico za deželni zbor ter plačuje v volilni skupini *b* in *d* saj 5 gl. na leto direktnega davka. V peti volilni skupini pa volijo vsi 24 let stari avstrijski državljani. Volilne skupine pod *a*, *b*, *c* in *d* volijo torej dvakrat. Voljeni poslanec mora vsaj tri leta že biti avstrijski državljani, najmenj 30 let star biti in volilno pravico imeti.

(Dalje prih.)

IX. skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ dne 4. in 5. vel. srpana v Celju.

(Dalje.)

Slovenec“, glasilo kranjske duhovščine, je bil zgradil učiteljstvu „most za osle“. A namen se ni posrečil. Na poziv „Zaveze“ uposlala so skoraj vsa učiteljska društva krepke izjave, v katerih so odločno označila svoje stališče napram „Slovenčevim“ težnjam ter mu blagodušno prepustila porabo dotičnega mostu. — Na Štajerskem so se sicer nekateri gospodje nekoliko krhali, češ, ne zanašajmo kranjskega prepira na Štajersko! Ali ta odgovor ni umesten. Prepira res ni treba, pač pa se moramo braniti, ako nas kdo napade. In v odporu moramo stati vsi kot jeden mož. Brez discipline se ne doseže ničesar. Ravno gledé na versko šolo in na druge take težnje moramo biti na jasnem. Polovičarstvo tukaj ni na mestu. Prepira torej ni treba, pač pa je potrebno, da določno označimo svoje stališče v prepornih zadevah.

Na podlagi sklepa glavne skupščine pozvalo se je učiteljsko društvo za goriški okraj ter učiteljsko društvo za celjski in laški okraj, naj delata na to oziroma naj sami skušata, ustanoviti posebno društvo za zgradbo učiteljskega konvikta.

Prve tri skupine volijo poslance neposredno, kmetске občine pa posredno po volilnih možeh, katere volijo v dotičnih občinah. Peta volilna skupina voli pa različno, v nekaterih krajih neposredno, drugod pa posredno po volilnih možeh. 500 prebivalcev v kmetških občinah voli enega volilnega moža. Ti volilni možje se zbero v zato odločenem mestu in volijo državnega poslanca.

V manjših kronovinah ne volijo trgovinske in obrtne zbornice same zase državnega poslanca ampak skupno z mesti. Tako n. pr. voli kranjska trgovinska in obrtna zbornica skupno z glavnim deželnim mestom Ljubljano enega poslanca v poslansko zbornico.

Volilno pravico ima (razven nekaterih po zakonu določenih izjem) vsak moški samosvoj avstrijski državlján, kateri je dovršil 24. leto in ima volilno pravico za deželni zbor ter plačuje v volilni skupini *b* in *d* saj 5 gld. na leto direktnega davka. V peti volilni skupini pa volijo vsi 24 let stari avstrijski državljani. Volilne skupine pod *a*, *b*, *c* in *d* volijo torej dvakrat. Voljeni poslanec mora vsaj tri leta že biti avstrijski državlján, najmenj 30 let star biti in volilno pravico imeti.

(Dalje prih.)

IX. skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ dne 4. in 5. vel. srpana v Celju.

(Dalje.)

Slovenec“, glasilo kranjske duhovščine, je bil zgradil učiteljstvu „most za osle“. A namen se ni posrečil. Na poziv „Zaveze“ uposlala so skoraj vsa učiteljska društva krepke izjave, v katerih so odločno označila svoje stališče napram „Slovenčevim“ težnjám ter mu blagodušno prepustila porabo dotičnega mostu. — Na Štajerskem so se sicer nekateri gospodje nekoliko krhali, češ, ne zanašajmo kranjskega prepira na Štajersko! Ali ta odgovor ni umesten. Prepira res ni treba, pač pa se moramo braniti, ako nas kdo napade. In v odporu moramo stati vsi kot jeden mož. Brez discipline se ne doseže ničesar. Ravno gledé na versko šolo in na druge take težnje moramo biti na jasnem. Polovičarstvo tukaj ni na mestu. Prepira torej ni treba, pač pa je potrebno, da določno označimo svoje stališče v prepornih zadevah.

Na podlagi sklepa glavne skupščine pozvalo se je učiteljsko društvo za goriški okraj ter učiteljsko društvo za celjski in laški okraj, naj delata na to oziroma naj sami skušata, ustanoviti posebno društvo za zgradbo učiteljskega konvikta.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je odklonilo to nalogo ter predlagalo, naj se za Štajersko ta zadeva izroči učiteljskemu društvu mariborskega okraja, kar je „Zaveza“ tudi storila. Od goriškega učiteljskega društva še ni odgovora.

Iz lastnega nagiba in pozvan po nekaterih društvih, opozoril je direktorij „Zaveze“ družbo sv. Mohora na nedostojno pisavo v letošnjem „Koledarju“ o slovenskem učiteljstvu ter je zahteval primerneга zadoščenja in zagotovila, da se v prihodnje kaj takega več ne zgodi. Ker družba sv. Mohora tej zahtevi ni pravočasno ugodila, objavila se je ta zadeva v „Popotniku“ in „Učiteljskem Tovarišu“. Kmalu na to pa je došel dopis družbe sv. Mohora, po katerem smemo soditi, da se bo oziralo na naše opravičene želje.

Gledé „Narodne knjižnice“, kakor jo je pri glavni skupščini v Opatiji nasvetoval gosp. Knaflič, je direktorij mnenja, da je pri sedanjih razmerah neizpeljiva. Saj vidimo, kako je pri „Knjižnici za mladino“ in drugih enakih podjetjih.

Pri seji direktorija dne 7. prosinca meseca se je sklenilo, da se upravnemu odboru predloži popolna preosnova pogodbe med „Popotnikovim“ urednikom in „Zavezo“. — Upravni odbor je potrdil sklep direktorija ter se je pri dotični seji na Velikonočni ponedeljek ob enem sklenilo, predložiti stvar delegacijam. Glavne točke nove pogodbe so se že od obeh strani določile.

Povodom smrti gosp. Ljudevita Modeca, učitelja in urednika hrvatskega „Napredaka“, izrazil je zavezin predsednik hrvatskemu pedagoškemu društvu sožalje.

Češkimi „Narodnim listom“ in „Učiteljskim Novinam“ se je vpol-salala zahvala za brzozjavne pozdrave v Opatijo.

Odposlala se je na visoko c. kr. naučno ministerstvo tudi prošnja za izdajo slovenskih stenskih zemljevidov. Naučno ministerstvo je odgovorilo, da se zemljevidi sicer ne morejo izdati potom c. kr. zaloge šolskih knjig, pač pa, da se je ta zadeva izročila založniku Hölzel-u, ki ima že pripravljeno slovensko izdajo zemljevidov Avstrije in Palestine.

Zavezina deputacija se je vdeležila odkritja Ribnikar-jevega nagrobneга spomenika v Logatcu, Hribar-jevega večera, katerega je priredilo „Slovensko učiteljsko društvo“ novoizvoljenemu županu ljubljanskemu, in Praprotnik-ove slavnosti v Podbrezji.

Češkemu pisatelju in velikemu prijatelju Slovencev, Janu Lego-tu, je „Zaveza“ brzozjavnim potom čestitala k njegovemu vspešnemu 40 letnemu delovanju vzajemnosti češko-slovenske.

Na znani Ebenhoch-Dipauli-jev šolski predlog odgovorila je „Zaveza“ s primernim „pozivom“ na vse slovensko učiteljstvo, ki naj bi

pripravlil učiteljstvo in zavedni slovenski narod k odporu napram temu predlogu.

Sklenilo se je pa tudi, da se o tem predlogu obravnava pri letošnji glavni skupščini „Zaveze“.

Zadnje dni vršilo se je pripravlanje za IX. glavno skupščino „Zaveze“. Pri tem je „Zavezo“ posebno podpiral „krajni odbor“, ki se je v ta namen konstituiral iz celjskega učiteljskega društva, na čelu mu častni predsednik dr. Josip Serbec.

To so glavni podatki delovanja „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“. Rešile so se sicer še mnoge druge stvari, ki so pa manj važne, in jih torej nisem vsprejel v svoje poročilo. A že iz teh kratkih podatkov je razvidno, da se Zavezin delokrog vedno bolj širi, da raste zanimanje slovenskega učiteljstva za našo organizacijo. V zadnjem času se je od raznih strani že poskušalo razdvojiti nas in zabiti klin nesloge v naše vrste. A posrečilo se jim ni. Vsi poskusi so se razbili ob naši trdni fálangi, ki ji pravimo organizacija in kolegijalnost. In tako boedi vedno!

Ako bomo vsigdar složno in solidarno nastopali v boju za naš napredek, smemo biti uverjeni, da „nas ne premaga sovražnik noben“.

Poročilo se vzame na znanje; istotako poročilo gospoda blagajnika. V imenu pregledovalcev računov poroča gosp. Anton Berginec, nadučitelj v Povirju, da je blagajniška stvar se našla v popolnem redu.

Pri poročilu o „zavezinem glasilu“ se vname precej rezka in dolga debata; končno pa obvelja predlog, da naj se na podlagi pogodbe, predlagane od direktorija, ukrene vse potrebno.

Letni doneski ostanejo tudi v bodoče isti, namreč 20 kr. od pravega uda.

Za sekcijo se je pa predlagalo poročilo o društvu „Samopomoč“.

Čas prihodnjemu zboru določiti se je prepustilo upravnemu odboru in gledé kraja se je pa izrekla želja, da naj se vrši desetletnica „Zaveze“ v istem kraju, kjer se je vršil njen početek, namreč v beli Ljubljani.

Kot reditelje za glavni zbor se pa izvoli četvorico iz pripravljalnega odbora.

Gosp. Vekoslav Strmšek, šolski vodja v Št. Petru na Medvedovem sèlu, utemeljuje svoj nasvet, da naj začne „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ izdajati sistematično urejeno učiteljsko knjižnico. Gosp. poročevalec je dokazoval, kako potrebno da je vsakemu učitelju, da ima pri roki vedno nekaj njig, iz kojih se lahko pripravlja na pouk. Slovenski učitelj ima pač že dovolj takih knjig, a le v tujem nemškem jeziku, a slovenskih pa skoro nič, le prav pičlo število jih je. Kako potrebno bi torej pač bilo, da bi tudi slovensko učiteljstvo zamoglo zajemati iz knjig, pisanih v slovenskem jeziku, dušno hrano,

kakor jo zamore nemški učitelj iz nemških. A pri nas to ni mogoče. Zato bi bilo pač umestno, da se prične z izdavanjem takih prepotrebnih knjig. Seveda, ker bi se na Slovenskem najbrž ne dobil nobeden knjigotržec, ki bi hotel take stvari zalagati, najbolje je torej, da mogočna „Zaveza“ stvar vzame v oskrb, da prične izdajati tako knjižnico, katera bi potem gotovo uspevala, ako se le vsak ud potruži po svoji moči podpirati stvar.

Gosp. Strelec je pač mnenja, da je stvar izvanredno velikega pomena, a neizvedljiva, kar se je že pokazalo pri nekem sličnem podjetju.

Gosp. Ravnikar meni, da se stvar ne bode mogla izvesti, priporoča pa, da naj se zborovalci tesneje oklenejo pedagoškega društva v Krškem, koje društvo ima slični namen, kakor ravnokar predlagani nasvet. — Sprejme se potem nasvet, da naj se stvar za sedaj še pripusti upravnemu odboru v pretres.

Gosp. J. Dimnik stavi predlog o šolskem muzeju v Ljubljani. Gosp. poročevalec nasvetuje že objavljene resolucije, ki se so glasno sprejmejo.

Gosp. Fr. Praprotnik je predlagal, da naj slovensko učiteljstvo kupuje razne šolske potrebščine le pri takih tvrdkah, ki se zavežejo dajati nekoliko odstotkov „Zavezi“, ter povdarjal, da bode „Zaveza“ le na ta način dospela kdaj do tega, da bode imela kak zaklad. Gosp. Dimnik je priporočal zalogo gosp. J. Petriča v Ljubljani, ki že daje toliko in toliko odstotkov učiteljskemu konviktu. Obveljal je predlog, da naj se „Zaveza“ obrne do kake domače firme in izposluje primerne odstotke.

Gosp. predsednik zahvali navzoče za vstrajno soudeležbo ter jih pozivlje, da se udeležé v tem številu glavnega zbora. (Daje prih.)

Gospodarski program slovenskega učiteljstva:

1. **Banka „Slavija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo. Razne vrste zavarovanj s posredovanjem direktorija „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“, uredništva „Učiteljskega Tovarisa“ in „Popotnika“, ali zastopnikov „Slavije“. Banka daje provizijo „Zavezi“ in tistemu okrajnemu učiteljskemu društvu, kojega ud je zavarovanec.
2. **Učiteljski konvikt** v Ljubljani. V njem bodo dobivali popolno oskrb učiteljski otroci s Kranjskega; vsprejemali se bodo tudi učiteljski otroci s Primorskega, Štajarskega in Koroškega in sicer toliko, kolikor bo v razmerju s Kranjsko učiteljstvo teh kronovin pripomoglo k zgradbi. V „Učiteljski konvikt“ se bodo vsprejemali proti primerni odškodnini tudi vpokojeni učitelji brez družine in vpokojene učiteljice v popolno oskrb. Letni člani plačajo 1 gld., ustanovniki 5 gld. na leto in pokrovitelji pa 100 gld. jedenkrat za vselej. Podporni člani in dobrotniki podpirajo „Učiteljski konvikt“ z milodari — zapuščinami. — Denar sprejema društveni blagajnik, g. Jakob Dimnik, učitelj na II. mestni šoli.

kakor jo zamore nemški učitelj iz nemških. A pri nas to ni mogoče. Zato bi bilo pač umestno, da se prične z izdavanjem takih prepotrebni knjig. Seveda, ker bi se na Slovenskem najbrž ne dobil nobeden knjigotržec, ki bi hotel take stvari zalagati, najbolje je torej, da mogočna „Zaveza“ stvar vzame v oskrb, da prične izdajati tako knjižnico, katera bi potem gotovo uspevala, ako se le vsak ud potruji po svoji moči podpirati stvar.

Gosp. Strelec je pač mnenja, da je stvar izvanredno velikega pomena, a neizvedljiva, kar se je že pokazalo pri nekem sličnem podjetju.

Gosp. Ravnikar meni, da se stvar ne bode mogla izvesti, priporoča pa, da naj se zborovalci tesneje oklenejo pedagoškega društva v Krškem, koje društvo ima slični namen, kakor ravnokar predlagani nasvet. — Sprejme se potem nasvet, da naj se stvar za sedaj še pripusti upravnemu odboru v pretres.

Gosp. J. Dimnik stavi predlog o šolskem muzeju v Ljubljani. Gosp. poročevalec nasvetuje že objavljene resolucije, ki se so glasno sprejmejo.

Gosp. Fr. Praprotnik je predlagal, da naj slovensko učiteljstvo kupuje razne šolske potrebščine le pri takih tvrdkah, ki se zavežejo dajati nekoliko odstotkov „Zavezi“, ter povdarjal, da bode „Zaveza“ le na ta način dospela kdaj do tega, da bode imela kak zaklad. Gosp. Dimnik je priporočal zalogo gosp. J. Petriča v Ljubljani, ki že daje toliko in toliko odstotkov učiteljskemu konviktu. Obveljal je predlog, da naj se „Zaveza“ obrne do kake domače firme in izposluje primerne odstotke.

Gosp. predsednik zahvali navzoče za vstrajno soudeležbo ter jih pozivlje, da se udeležé v tem številu glavnega zbora. (Daje prih.)

Gospodarski program slovenskega učiteljstva:

1. **Banka „Slavija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo. Razne vrste zavarovanj s posredovanjem direktorija „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“, uredništva „Učiteljskega Tovarisa“ in „Popotnika“, ali zastopnikov „Slavije“. Banka daje provizijo „Zavezi“ in tistemu okrajnemu učiteljskemu društvu, kojega ud je zavarovanec.
2. **Učiteljski konvikt** v Ljubljani. V njem bodo dobivali popolno oskrb učiteljski otroci s Kranjskega; vsprejemali se bodo tudi učiteljski otroci s Primorskega, Štajarskega in Koroškega in sicer toliko, kolikor bo v razmerju s Kranjsko učiteljstvo teh kronovin pripomoglo k zgradbi. V „Učiteljski konvikt“ se bodo vsprejemali proti primerni odškodnini tudi vpokojeni učitelji brez družine in vpokojene učiteljice v popolno oskrb. Letni člani plačajo 1 gld., ustanovniki 5 gld. na leto in pokrovitelji pa 100 gld. jedenkrat za vselej. Podporni člani in dobrotniki podpirajo „Učiteljski konvikt“ z milodari — zapuščinami. — Denar sprejema društveni blagajnik, g. Jakob Dimnik, učitelj na II. mestni šoli.

3. **Jos. Petričevi šolski zvezki** v prid „Učiteljskemu konviktu“. Gospod izdelovatelj (Ljubljana, sv. Petra cesta št. 6.) daje vsako leto jedno tretjino dobička „Učiteljskemu konviktu“. (Glej oznanilo v „Učit. Tovarišu“!)
4. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah. Učiteljstvo ima znižane cene, in vrhu tega se zabilježi v posebno knjigo še 5% od iztržka v prid „Učiteljskemu konviktu“ v Ljubljani. (Glej oznanilo v „Učit. Tov.“!)
5. **Harmoniji in didaktofoni** iz tvornice Jos. Lenarčič & Co. na Vrhniki pri Ljubljani. Tvrška podpira iz iztržka „Učiteljski konvikt“ v Ljubljani. (Glej oznanilo v „Učit. Tov.“!)
6. **Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem**, ustanovilo „Slovensko društvo v Ljubljani“ v spomin in proslavo na 50 letno vladanje Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. Darove za ustanovo vsprejema uredništvo „Učiteljskega Tovariša“.
7. **Vdovsko učiteljsko društvo** za kranjsko učiteljstvo. Vsaka vdova dobiva na leto 100 gld., vsaka sirota brez očeta do 19. leta 25 gld. in sirote brez očeta in matere pa po 50 gld. pokojnine. Vstopnina znaša toliko goldinarjev, kolikor let je star ta, ki pristopa; plača se lahko v dveh letih v polletnih obrokih. Letnina znaša za samce 4 gld., za oženjene pa 6 gld.; plačuje se do konec prosinca vsakega leta. Udnino sprejema društveni blagajnik g. Jos. Cepuder, učitelj na II. mestni šoli.
8. **Narodna Šola** podpira ubožne šole na Kranjskem z raznimi šolskimi potrebščinami. Letnina znaša 1 gld., ustanovnina pa 20 gld. Denar naj se pošilja blagajniku g. Ivanu Krulcu na II. mestno šolo.
9. **Ročni katalog**, sestavil Štefan Primožič, založil R. Šeber, tiskar v Postojni. S popolnim imenikom kranjskega učiteljstva. Cena 40 kr. G. založnik odstopi 5% iztržka „Učit. konviktu“ v Ljubljani.
- 10.* **Knjigotržnica Kleinmayr & Fed. Bambergova** v Ljubljani daruje od iztržka za šolske in druge knjige, muzikalije i. dr., ki jih kupijo oziroma naroče pri nji učitelji, učiteljice, šolska vodstva in krajni šolski sveti, ceni primerne odstopke za „Učiteljski konvikt“ v Ljubljani.
- 11.* **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani — daje učiteljstvu blago po najnižji ceni in poleg tega daruje še 5% od iztržka „Učiteljskemu konviktu“ v Ljubljani.
- 12.* **Fran Kraigher**, krojač v Ljubljani (Kongresni trg) izdeluje učiteljstvu obleko po najnižji ceni ter daruje od svote za vsako pri njem naročeno obleko 5% „Učiteljskemu konviktu“ v Ljubljani.
- 13.* **Kavčič & Lilleg** — „Pri zlatorogu“ — trgovina s specerijskim blagom v Prešernovih ulicah v Ljubljani, darujeta od iztržka, ki juna ga da zaslužiti učiteljstvo in udje „Učit. konvikta“ iztržku primerne odstopke „Učiteljskemu konviktu“ v Ljubljani.
14. **Samopomoč (Selbsthilfe)**. Društvo v pomoč učiteljskim vdovam na Štajarskem. Vsaki ud plača 1 gld. udnine. Vdova dobi po smrti moža toliko goldinarjev, kolikor udov ima društvo. Udnina se plačuje takoj po smrti vsakega uda.
15. **Tiskarna Miličeva** bo darovala vsako leto od dohodkov, ki jih prejme za tisek „Učit. Tovariša“, raznih knjig, letnih poročil, tiskovin i. t. d. (izvemši uradne šolske tiskovine), ki jih naroče pri nji posamezni učitelji, šolska vodstva, krajni šolski sveti in učiteljska društva, 5% „Učiteljskemu konviktu“.

* **Pozor!** Kdor osebno ali po kaki drugi osebi kupuje ali naročuje pri tiskarjih pod številko 10, 11, 12, 13 in 17, naj se blagovoli javiti, da je član „Učiteljskega konvikta“ oziroma reče: *Prosim, zabilježite za „Učiteljski konvikt“!* Kdor pa naročuje pismeno ali plačuje potom poštne nakaznice, naj blagovoli na pismo ali dopisnico, oziroma na odrezek poštne nakaznice zapisati: *Spo-minjajte se „Učiteljskega konvikta“!* Ta opazka bo dotičniku zadovoljala, da bo vpisal v posebno knjigo objubljene odstopke „Učiteljskemu konviktu“.

16. **Národna tiskarna** dá vsako leto od vseh naročil, ki jih naročé pri nji posamezni učitelji, šolska vodstva, krajni šolski sveti in učiteljska društva, 5% „Učiteljskemu konviktu“.
- 17.* **Anton Krejčí** — zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfovih ulicah — prodaje učiteljem in njihovim rodbinam klobuke po najnižji ceni ter daruje od iztržka 5% „Učiteljskemu konviktu“.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. Okrajna učiteljska konferencija slovenskih in slovensko-nemških ljudskih šol v Ljubljani. (Konec.) Gledé risanja smo bili sklenili pri lanski okrajni učiteljski konferenciji, da je na vseh ljudskih šolah v Ljubljani odpraviti risanje po stigmah ter uvesti prostoročno risanje. C. kr. mestni šolski svet je ta sklep odobril. Radoveden je bil torej, kakšne vspehe bo rodila ta nova metoda. Intenzivno nadzorovaje risanje po vseh šolah in razredih pa je bil jako prijetno presenečen, videč, da so učni vspehi letos lepsi, nego bi jih bilo pričakovati z ozirom na to, da je le malo učiteljev in učiteljic vajenih prostoročnega risanja; vendar je se treba marsikaj izboljšati. Pri risanji naj se pazi na sledeče: 1. Učenec ne imej drugega v rokah nego svinčnik in radirko; vsako drugo pomagalo se mora izključiti, ker sicer to potem ni več prostoročno risanje, niti se oko vadi v prostem merjenji. 2. Učno postopanje bodi metodično in se ravnaj po učnem črtéžu; ni torej smeti predolgo ostajati pri enakih risbah, druge pa zanemarjati, ali pa delati prevelike skoke od lahkih do težjih vaj. Tako postopanje se vselej maščuje. Po dekliških šolah pa naj se posebno ozira na ročna dela. 3. Vnanja oblika risb bodi lepa in čedna, ker risanje mora učencem čistiti tudi estetični okus. Vsaka risba mora imeti 2—3 cm širok rob; ta rob mora biti na vseh listih jednako širok. Likí, ki so jedenkrat izvršeni in so pomožne črte izbrisane, naj se dovolj izvlečejo, ker sicer ne stopajo iz lista ven in se premalo vidijo. Nikakor pa ni trpeti, da bi učenci silno pritiskali, tako da se tiski vidijo kar čez dva in več listov. Tudi ne smejo biti ornamenti predrobno in prepogosto črtkani ali šifrirani; to ni lepo in stane mnogo časa. Da ne bodo zvezki zamazani, vklada naj se med posamezne liste svilen papir; še boljše pa bi bilo, ko bi učenci v višjih razredih risali na bloke ali imeli Peyrekove predloge. S prostorom naj se preveč ne varčuje, a tudi ne ravna preveč razsipno z njim; torej ne preveč likov na jeden list, pa tudi ne malega lika na velik list. Pravilo bodi: Risite kolikor mogoče velike like in ornamente, a ne malih! Samo tukaj se bodo učenci res kaj naučili! Risbe naj bodo končno popisane: številka, datum, podpis. 4. Svinčniki morajo biti dobri in dovolj obrezani. Učitelj naj svinčnik pri vrhu nareže in učencevo ime tja zapiše, potem pa svinčnike shrani v šoli ter jih pred risanjem pregleda in obreže. Nikakor pa ni rabiti barvanih svinčnikov, ker ne dadó nikdar čistih potez. Črta se vidi kot volnena nit! Boljše so barvane tinte, pa samo v višjih razredih. Priporoča pa se posebno modra in rjava barva (Andél, das polychrome Flachornament). — Mnogih nedostatkov bi seveda ne bilo opazovati, ko bi bilo učiteljstvo nekoliko boljše vajeno prostoročnega risanja. Toda nekateri so že 20—25 let učili po stigmah in tem je prehod do prostoročnega risanja pač težaven. Nekateri mlajši pa trdijo, da so iz učiteljsča prinesli malo znanja in malo spretnosti in vaje s seboj. Vse to rad uvažuje; vendar pa misli, da resna volja, pridnost, vnema do tega važnega predmeta, vestno pripravljanje na šolski pouk lahko premaga tudi te težave. Nove metode in praktične potrebe stavijo mnogokrat do nas zahteve, katerih ne moremo drugače premagati kakor z napornim delom.

Gledé discipline, uradnih spisov, računstva, domačih nalog in učnega jezika je razpravljaj že v inspekcijskih konferencah na posameznih šolah, zatorej se mu ne zdí potrebno danes tega tukaj ponavljati. S tem konča svoje opazke.